

Rasspecifik avelsstrategi RAS för Norsk lundehund

Foto Ulf Ahlqvist.

Innehåll

Inledning	4
Utlåtande över RAS för norsk lundehund	4
Generellt om rasen	5
Rasens historia, bakgrund och utveckling	5
Övergripande avelsmål för rasen	9
Rasens population/avelsstruktur	9
Nulägesbeskrivning.....	10
Populationsstorlek, registreringsciffror	10
Genomsnittlig kullstorlekstorlek	12
SKK Hunddata och Avelsdata.....	12
Inavelstrend (inavelsökning), fördelning parningar	14
Användning av avelsdjur, ålder första valpkull, avkommor per avelsdjur, barn-barn	15
Import av material från andra länder.....	16
Mål.....	17
Kortsiktiga och långsiktiga mål	17
Kortsiktiga mål till 2021	17
Långsiktiga mål till 2026	17
Strategier	17
Prioriteringar och strategier för att nå målen.....	17
Hälsa	19
Nulägesbeskrivning.....	19
Generell beskrivning av helhetssituationen i rasen	19
Förekomst av hälsoproblem, sjukdomar och/eller defekter	19
Reproduktionsproblem.....	22
Mål.....	22
Beskrivning av kortsiktiga och långsiktiga mål	22
Långsiktiga mål	23
Strategier	23
Prioriteringar och strategier för att nå målen.....	23
Strategi för att nå målet	23
Mentalitet och bruksegenskaper	24

Nulägesbeskrivning.....	24
Beteende- och personlighetsbeskrivning Hund, BPH.....	24
Mentalitet och bruksegenskaper i förhållande till rasstandardens.....	24
Mål.....	25
Strategier	25
Exteriör	25
Nulägesbeskrivning.....	26
Exteriörbedömning.....	26
Exteriöra överdrifter	26
Mål.....	27
Beskrivning av kortsiktiga och långsiktiga mål	27
Strategier	27
Prioriteringar och strategier för att nå målen	27
Summering (sammanfattning).....	27
Prioritering av viktiga kortsiktiga och långsiktiga mål	27
Plan för fortsatt arbete i klubben	28
Källhänvisningar:.....	29

Inledning

Bakgrund

På Svenska Kennelklubbens kennellfullmäktige 2001 fattades beslut om att det för varje hundras ska finnas en rasspecifik avelsstrategi, fortsättningsvis kallad RAS. Hundar och hundavel är numera utsatta för granskning från många håll. År 1987 presenterade Europarådet en konvention om hållandet av sällskapsdjur. Här påpekades bl.a. vikten av en sund och genetiskt hållbar avel, d.v.s. en avel som inte leder till defekta eller sjuka djur och som bygger på långsiktighet.

Allra viktigast är att landets uppfödare själva har intentionen att föda upp sunda hundar med rastypiska egenskaper. Vid årsmötet 2007 godkände Svenska Lundehundsällskapet förslaget till RAS som sedan fastställdes av Svenska Kennelklubben den 1 maj 2007 med nedanstående utlåtande.

Utlåtande över RAS för norsk lundehund

Undertecknad har på SKK/AKs uppdrag granskat Svenska Spets- och Urhundsklubbens och Svenska Lundehundsällskapets avelspolicy och avelsstrategi för norsk lundehund.

Strategin är väl genomarbetad och korrekt förankrad i såväl ras som specialklubb.

Klubbens vilja att uppmuntra och stödja ett nordiskt samarbete är, speciellt med tanke på rasens begränsade population, mycket lovvärd.

Lycka till med det fortsatta avelsarbetet!

Lövestad 07-05-01

Britt-Marie Dornell

Detta innebär att Svenska Lundehundsällskapet sedan dess haft tillgång till en avelsstrategi som stöd i avelsarbetet.

En revidering ska, om inte annat angetts i RAS, göras fem år efter fastställan. Detta skulle ha gjorts 2012, men då man i rasens hemland beslutat att införa RAS 2012 beslutade Svenska Lundehundsällskapet att invänta Norsk Lundehundklubbs RAS-dokument och att därefter påbörja revideringen av RAS.

RAS för Norsk Lundehund i Norge blev klart och fastställt av Norsk Kennelklubb 2014. Efter att tagit del av Norsk Lundehundklubbs RAS-dokument beslutade styrelsen för Svenska Lundehundsällskapet att helt göra om klubbens RAS och i stora delar följa det norska dokumentet. Arbetet med detta påbörjades i augusti 2015.

Svenska Lundehundsällskapets "nya" RAS dokument har mejlats till alla medlemmar med uppmaning om att komma in med synpunkter. Det har också tagits upp och presenterats vid klubbens årsmöte i Norrtälje i februari 2016. Därför känns dokumentet väl förankrat inom rasen

Avelspolicy och avelsstrategi

Vad är vad? Avelspolicyn innehåller både de långsiktiga målen, som beskriver vår vision, vart vi vill nå i framtiden och de kortsiktiga och mer konkreta mål som vi vill uppnå de kommande fem åren. I avelspolicyn finns även en beskrivning över läget i rasen vad gäller mentalitet, jaktlig funktion, hälsa, avelsstruktur och exteriör. Avelsstrategin beskriver hur och vad vi ska göra för att uppfylla de mål som framgår av policyn.

RAS – vems ansvar?

Det fastslås i SKK:s grundregler (§ 2 Avelsetik) att varje ägare som upplåter sin hund till avel ska vara väl förtrogen med RAS. Ansvaret för rasens framtid ligger alltid ytterst hos den enskilda uppfödaren och ägaren till avelshunden. För att kunna fatta relevanta beslut behöver dock den enskilda uppfödaren både allmänna kunskaper om avel och tillgång till fakta kring såväl den egna tiken som den tilltänkta avelshanen. Detta behövs för att den kull som planeras ska ge norska lundehundar som ligger så nära som möjligt både de övergripande målen angivna i avelspolicyn och de personliga avelsmålen.

Generellt om rasen

Lundehunden är en norsk hundras med en mycket gammal historia och tradition längs den norska kusten. Den är en av världens mest unika hundraser, med sex tår på alla fyra labbar och en helt speciell smidighet.

Norge har ansvaret för att förvalta denna ras, som i dag är utrotningshotad.

Svenska Lundehundsällskapet (SLS) har ansvaret för rasen i Sverige och är därmed ansvarig för utformningen av den svenska rasspecifika avelsstrategin.

Rasens historia, bakgrund och utveckling

En utförlig presentation av rasens historia finns i Lundehundboka (Espelien, 2012, Vigmostad & Björke, Norge)

Dagens lundehundar härstammar från Måstad på Värøy, Norge.

Den norska lundehunden är en av Skandinavien och världens mest sällsynta och framförallt säregna ras. Genom sitt särskilda ändamål som "lunnefågeljägare" inom ett mycket begränsat område, har lundehunden utvecklats till ett kynologiskt unikum. Lunnefågeln fanns förr i stora kolonier längs den nordnorska kusten och inom fåglarnas spridningsområde fanns också hundar till hjälp vid lunnefågeljakten.

Den första säkra beskrivningen av lundehunden är från 1591. Fogde Erik Hansen Schønnebøl skrev från en resa i Nordnorge om lundehund och lunnefågeljakt. Han berättar att lunnefågeln har bon i moras och jordgångar och att "man kan icke enkelt få fågeln ut ur de djupa hålen med mindre man har en liten hund som är van att krypa in i hålet och draga fågeln ut" (fritt översatt till svenska).

Väröy ligger 90 km västerut från norska fastlandet – ungefär i höjd med Kiruna i Sverige och är en av de yttersta öarna på Lofoten. Ön mäter knappa 18 kvadratkilometer och därifrån stammar alltså den norska kynologiska raritet som världen numera känner som norsk lundehund.

Lundehunden var typkonstant långt innan den 1943 blev godkänd av Norska Kennelklubben som självständig ras. Detta betraktas som den tidpunkt då lundehunden ”räddades” åt eftervärlden.

Väröy och jakten

Befolkningen på Väröy hade huvudsakligen fiske som huvudnäring. Ett annat kosttillskott var lunnefågeln, eller sjöpapegojan som den också kallas. Lunnefåglarna var svåra att komma åt då de bygger sina bon i de branta bergväggarnas stenrosen (så kallad lundeura) och håligheter. Lunnefåglarna var med andra ord otillgängliga för människor och för att få tag i dem behövdes en medhjälpare. En som var liten, modig, smidig och energisk nog att krypa in i de trånga gångarna för att hämta ut fåglarna. Den uppgiften fick lundehunden.

Lunnefågelsjakten lär ha pågått under minst tre-fyrahundra år. Den var inte sportsligt betonad utan var inriktad på kosttillskott för öns invånare. Jakten ställde hårda och speciella krav på hundarna, då de måste vara så små att de kunde ta sig in och dessutom vända i fågelbona utan att fastna. Den måste även vara orädd och klättervillig för att arbeta i terräng där människor med svårighet kunde ta sig fram. I förhållande till lundehundens övriga konstruktion, krävdes en särdeles styrka och ork för att släpa ut lunnefågeln och bära den till jägaren. Denne skulle i princip bara behöva sitta på en sten och vänta på bytet.

Man vet med säkerhet att lundehunden och dess arbetssätt är mycket gammalt. Den första säkra beskrivningen av lundehunden är från 1591, då Fogd Erik Hansen Schønneböi skrev från sin resa i Nord-Norge om lundehunden och fågelfångst. Från 1600-1700 talet är det flera berättelser om lundehunden och en av de mest kända beskrivningarna är gjord av det norska ”nationalhelgonet”, diktarprästen Petter Dass. I Nordlands Trompet där han beskriver fågelfångst och hundarna på ön Lovund runt 1700. ”Afrettede hunde, som er utaf dannelse smidig och smaa, saa de kan inkrybe den trengste vraa og udtraekke levende lunde”.

Fågelfångsten gav befolkningen nyttig och god föda, men också en viktig biprodukt – fjäder och dun, som sedan fraktades från Nordnorge till handelsstäder i Schleswig. Då det under 1600-1700-talen blev mer populärt med mjuka dynor och bolster, ökades fågelfångsten. Nu jagade man inte bara för befolkningens köttbehov utan också mer än som var nödvändigt.

Detta ledde till att antalet lundehundar ökade raskt. Varje hushåll hade minst 2-3 hundar och det finns dokument som pekar på ännu större lundehundsbestånd. Hundens värde som brukshund var viktig har beskrivits flera gånger under 1700-1800-talen. Från Fuglöy i Gildeskål har beskrivits att en god lundehund hade samma värde som en mjölkko.

En landsnäring

Fjädrar och dun från lunnefågeln behövde inte lika mycket efterbehandling som dun från andra fågelarter. Även om ejderdunet ansågs allra finast var det dyrt. Därför blev dun från lunnefågel högt skattat, billigt och omtyckt alternativ i sängbolster.

Nya och effektivare metoder med nät gjorde att lundehunden miste sin betydelse som brukshund från slutet av 1800-talet. Nu var det inte ekonomiskt försvarbart att hålla stora hundfloccar, som bara var till nytta vår och höst, men måste födas hela året. Lundehundarna försvann till fastlandet och intresset att vårda lundehundens raskaraktäristiska egenheter svalnade.

Rasens räddning

De lundehundar vi har idag härstammar alla från det avlägsna fiskeläget Måstad på Väröy . Rasen har på grund av det också kallats Måstahund i den tidiga litteraturen. Vore det inte för människorna där, skulle lundehunden inte ha funnits idag. Folket skötte lundehundsaveln på gammalt vis och var noga med att bibehålla det som var unikt för hundarna.

För inte så länge sedan rådde exportförbud på rasen i Norge. De lundehundar som fanns, skulle stanna kvar i rasens hemland.

Lundehunden var med andra ord ytterst nära att dö ut och dess räddning berättar om märkliga människoöden, envishet och aldrig svikande uppoffringar, epidemier, krig och förödelse och grusade förhoppningar. Den hundkunskap och det genuina intresset för rasen segrade ändå i det långa loppet. Norsk lundehund – en bit av Norges urgamla kulturarv, finns kvar.

Kynologiska kämpar

Kathrine och Monrad Mikalsen i Måstad hade fött upp lundehundar för fågelfångst på gammalt vis och hos dem fanns de enda renrasiga exemplaren av lundehund i början av andra världskriget.

Eleanor Christie, en setteruppfödare, blev intresserad av rasen genom en artikel i en norsk jakttidning och efter mycket övertalning fick hon köpa hanhunden Ask och tikarna Hild, Urd och Lucy av Monrad Mikalsen och dessa kom till Christies 1938.

Några år senare hade aveln kommit igång hos Eleanor Christie och beståndet av lundehundar hade ökat till ett 50-tal hundar, men ingen av dem hamnade hos personer som var intresserade av hundavel. Då inträffade en populationskollaps för rasen. Alla hundar på Väröy fick valpsjuka och dog, detta hände före vaccinetts dagar och katastrofen hade varit ett faktum om inte Christies hade hjälpt Monrad Mikalsen i Måstad. Det skedde genom att Christies skickade två dräktiga tikar och två valpar till Mikalsen, på så sätt kunde han fortsätta sin uppfödning.

Några år senare kom nästa populationskollaps. Även sydliga Norge drabbades av valpsjuka 1943 och Eleanor Christies alla hundar, utom en, dog 1945. Ett digert arbete hade gått till spillo, men som tur var hade stammen på Väröy vuxit sig stor och stark. Då Eleanor Christie blivit änka 1960 upptog hon åter sitt arbete med lundehundarna. Hon tog kontakt med Monrad Mikalsen som skickade henne tre valpar. De tre

hundarna, tillsammans med två andra besläktade individer samt ytterligare en som inte var närbesläktad, är de sex hundar som dagens lundehundar stammar från.

Stor förlust av genetisk variation

Av rasens historia framgår det tydligt att få och nära besläktade individer ingick som grund för avelsarbetet efter två världskrig, främst på grund av de två populationskollapserna under valpsjukan på Måstad och på Östlandet.

Under denna period gick mycket av den ursprungliga genetiska variationen förlorad. Ett exempel är variationen av färger. Före andra världskriget, fanns det också vita och svarta lundehundar (oftast trefärgade med antingen vit eller svart som bottenfärg). Denna färg finns inte längre i rasen.

Utvecklingen efter 1962

1962 startade Eleanor Christie med flera Norsk Lundehund Klub. Ett stort och viktigt arbete för att rädda rasen påbörjades. Huvudfokus var att producera så många renrasiga valpar som möjligt. Man tog inte hänsyn till inbördes släktskap eftersom det fanns så få hundar och alla behövdes i aveln.

1964 ställde Eleanor Christie ut tre lundehundar på utställningen i Bodö, för att visa att rasen inte var utdöd.

Fram till 1971 inriktades aveln endast på att producera valpar, först då rasen passerat 200 individer kunde man börja avla på hundar som inte var alltför nära släkt.

När rasen bestod av ca 200 individer kunde lundehundar exporteras från Norge. Dessförinnan rådde exportförbud.

1983 fick avelsrådet i NLK råd från den svenske genetikern Per-Erik Sundgren om att fokusera på lägsta möjliga inavelsgrad och på att få så många hundar i avel som möjligt. Dessa råd följde man i möjligaste mån.

Antalet lundehundar har långsamt ökat

Sedan 1980-talet har antalet lundehundar långsamt ökat i antal och 2012 fanns det cirka 580 lundehundar i Norge, och omkring 1400 hundar i hela världen. De flesta av dessa finns i Europa och då främst i Sverige och Finland, ett litet antal hundar ca 200 st finns i USA.

Lundehunden i Sverige

Den första lundehunden i Sverige var Raggebus Lundy som importerades av Marie-Louise Ströberg-Frisk, Lobergets kennel, 1969.

Svenska Lundehundsällskapet bildades den 7 maj 1977 i Skara av en grupp på nio personer. Förste ordförande var Björn Niklasson. Första avelsrådet var Marie-Louise Ströberg-Frisk, som hade flera års uppfödning av lundehund i Sverige.

Redan två år senare började man ge ut tidningen Lunnehund.

I slutet på 1980-talet och i början av 1990-talet gick verksamheten på sparlåga och medlemsantalet sjönk. 1992 brann dåvarande kassörens hem och många handlingar rörande klubben försvann.

1997 fyllde klubben 20 år och medlemsantalet hade ökat till 91. För första gången arrangerade klubben en egen inofficiell utställning och domare var Johnny Andersson. 20 lundehundar deltog.

Tio år senare, 2007, fyllde klubben 30 år och klubben hade ca 110 medlemmar och under sommaren var det en gränsträff i Morokulien med två dagars utställning arrangerad tillsammans med NLK.

På den svenska utställningen deltog 81 hundar från såväl Sverige, Norge, Danmark, Åland, Tyskland som USA. Domare var Per-Erik Wallin.

SLS fick ett vandringspris från Lundehundens vänner i Danmark, den så kallade Tröstepokalen. Priset ska tilldelas den lundehund som får sämst utställningsresultat.

2015 har klubben 185 medlemmar, varav 28 är utländska medlemmar, och det finns cirka 200 lundehundar i Sverige.

Övergripande avelsmål för rasen

Att bevara norsk lundehund som en sund och funktionell hund med rasens karaktäristiska särdrag och motverka alla exteriöra överdrifter.

Rasens population/avelsstruktur

Under 2011 och 2014 gjordes inventeringar för att få fram antalet hundar i landet. Första halvåret 2011 fanns det 209 lundehundar i Sverige. Av dem var det 94 hanar och 115 tikar. För 2014 var motsvarande siffra 203 hundar varav 90 hanar och 113 tikar.

Den norska lundehunden introducerades i Sverige 1969, då Marie-Louise Ströberg-Frisk, kennel Loberget, importerade tiken Raggebus Lundy från Norge. Den första kullen i Sverige föddes 1973, och det har stadigt varit registreringar av födda valpar i Sverige sedan dess. De första uppfödarna var kennlar Loberget, Backängen och Havamal samt några utan kennelnamn. Idag finns det ett tiotal aktiva uppfödare med kennelnamn, vilka haft kullar de senaste fem åren.

Det finns i dag lundehundar i Europa och Nordamerika. Sverige var det första landet som importerade lundehund.

Nulägesbeskrivning

Populationsstorlek, registreringsiffror

Tabellen nedanför visar en översikt över de tretton länder som hade flest lundehundar 2010. Förkortningarna i tabellen till höger är de rasklubbar som har ett nationellt rasansvar för norsk lundehund i det aktuella landet.

Land:	Första importerade hunden	Cirka antal hundar [år 2010]	Ansvarig rasklubb
Norge	---	582 [2012]	NLK
Sverige	1969	209	SLS
Finland	1973	160	SLK
Danmark	1976	100	SPK
Schweiz	1977	27	SKNH/CSCN
Tyskland	1979	65	DCNH
Canada	1986	9	
Frankrike	1986	22	CFCN
USA	1987	200	NLAA
Belgien	1988	6	
Nederländerna	1989	72	Scandia
Österrike	1990	10	[ÖCNHS]
Luxemburg	1996	10	TCL
Tjeckien	2003	9	

Tabell 1 Totalt räknar man med att det idag finns cirka 1400 lundehundar i världen. Förutom i Sverige och Norge, finns rasen också i de övriga nordiska länderna samt i övriga Europa och Nordamerika.

Utveckling av antalet lundehundar

Tabellen nedanför visar utvecklingen av antalet hundar i rasens hemland Norge från 1920 och fram till idag. Som man ser har rasen genomgått två allvarliga flaskhalsar under denna period. En konsekvens av detta är att den genetiska variationen för rasen är mycket begränsad.

År/period	Antal hundar	Notering
1920 – 1939	Ca.50 + 6	På Måstad, några få på Röst, samt 6 hundar skickade till Östlandet 1939
1943 – 44	Ca 5	Rasen dog nästan ut pga valpsjuka
1945 – 1955	Ca 50	Man jagade lundefågel på Måsta och Röst, mest som fritids-sysselsättning
1960	Ca 6	Tre kullsyskon, två halvsyskon till dessa, samt en hund med okänd härstamning utgör basen för aveln
1962 – 1971	Ökande till 200	Under perioden ökade antalet hundar från cirka 6 till 200 st
1971 – 1983	Långsamt ökande till 500 totalt i världen	Under perioden exporteras några få hundar
1983 – 1994	Långsamt ökande mot 500 i Norge	Fler aktiva uppfödare i andra Europeiska länder och USA
1994 – 2009	Ca 500 i Norge	Ökande mot 1200 i världen
2010	526 i Norge	NLK genomför en första inventering ca 1400 i världen
2012	582 i Norge	Ca 1400 i världen, NLK genomför den andra inventeringen

Tabell 2 Utvecklingen av antalet lundehundar från 1920 till 2012 i Norge

Tabellen nedanför visar utvecklingen av antalet registrerade lundehundar i Sverige från 1969 då den första lundehunden importerades till Sverige fram till år 2015.

År/period	Antal hundar [varav importer]	Anmärkning
1969 – 1979	98	
1980 – 1989	80	
1990 – 1994	61	
1995 – 1999	27	
2000 – 2004	102 [6]	Från 2000 uppgift om importerade hundar inom parentes
2005 – 2009	143 [36]	
2010 – 2014	204 [31]	57 hundar registrerades år 2010
2015	17 [6]	

Tabell 3 Utvecklingen av antal lundehundar i Sverige från 1969 till 2015

Totalt har det sedan 1969 registrerats 676 lundehundar. Rekordåret vad gäller registrerade lundehundar är 2010 med 57 st.

Till Sverige har man importerat lundehundar från Norge, Finland, Danmark och övriga Europa.

Från Sverige har man exporterat lundehundar till Norge, Finland, Danmark, övriga Europa och USA.

Genomsnittlig kullstorlek

Tabellen nedanför visar en samlad översikt över de valpar som fötts i Sverige de sista 25 åren. Siffrorna är hämtade från SKK Avelsdata.

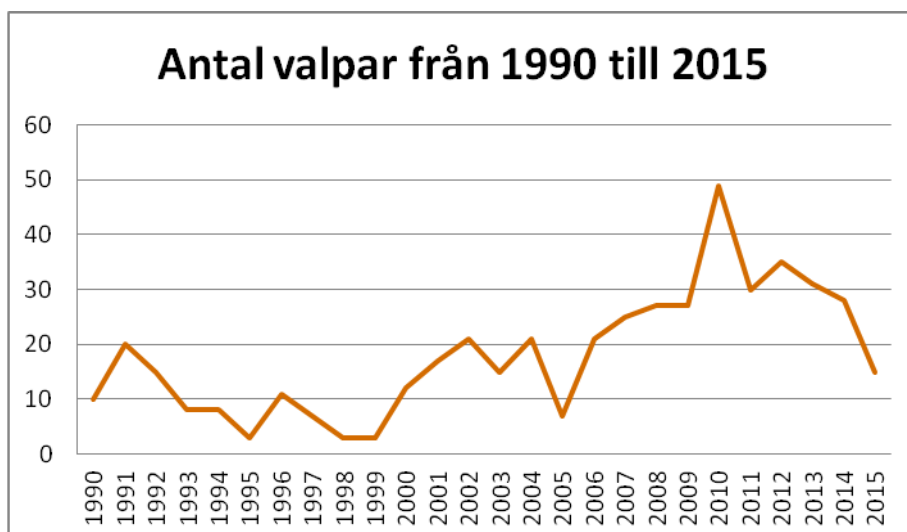
År	Antal kullar	Antal valpar	Medelvärde antal valpar per kull
1990 – 1994	21	61	2,9
1995 – 1999	10	27	2,7
2000	3	8	2,7
2001	4	10	2,5
2002	4	12	3,0
2003	6	15	2,5
2004	6	19	3,2
2005	3	9	3,0
2006	8	23	2,9
2007	8	27	3,4
2008	12	26	2,2
2009	9	24	2,7
2010	17	62	3,6
2011	7	21	3,0
2012	12	31	2,6
2013	15	38	2,5
2014	7	21	3,0
2015	6	17	2,8

Tabell 4 Antal valpar födda i Sverige under perioden 1990 - 2015

SKK Hunddata och Avelsdata

Mätningarna i SKK Hunddata och Avelsdata började 1990. Man kan se att den genomsnittliga kullstorleken ligger ganska konstant runt 2,8 valpar med en toppnotering 2010 på 3,6 valpar. Vilket är relativt lågt jämfört med andra raser i samma storlek

Ett grafiskt diagram över valpproduktionen för åren 1990 till 2015 finns nedanför. Kurvan visar ett genomgående sicksackmönster. På ett gott valpår åtföljs gärna av ett sämre, vilket troligen beror på att antalet uppfödare och antal avelstikar i rasen är få och det gör rasen väldigt sårbar.

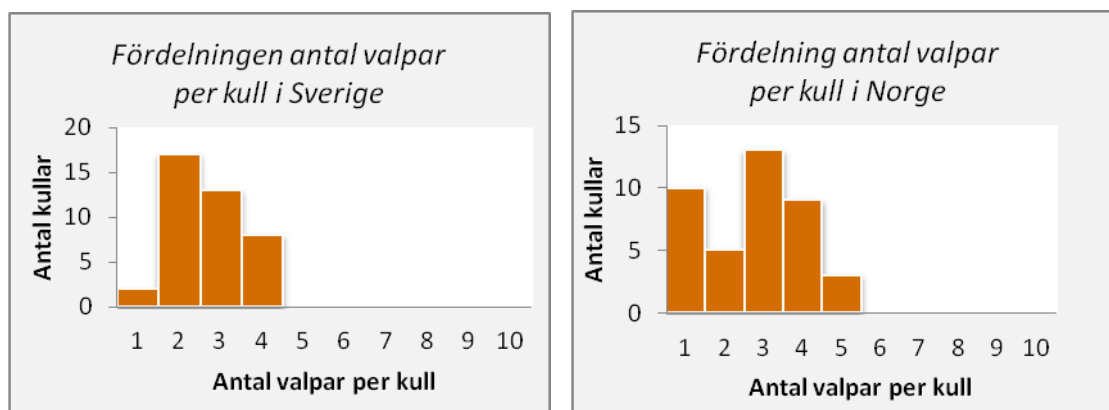

Figur 1 Grafisk profil över antalet valpar per år under perioden 1990-2015

För perioden 2005-2010 var det sammanlagda antalet valpar 156 stycken. Under nästa femårsperiod, 2011-2015 var antalet 139, vilket ger en nedgång på 11 procent i förhållande till den föregående perioden. 2010 var emellertid ett positivt år med 62 valpar fördelat på 17 kullar. För att bevara rasen är det angeläget att öka antalet valpar.

En grafisk sammanställning av de 40 sista kullarna födda från 2015-12-31 och bakåt i tiden för norsk lundehund i Sverige, visar att det bara var 5 procent av kullarna där det fötts en valp (2 av 40). Det kan jämföras med Norge som under samma tidsperiod hade 25 procent envalpskullar (10 av 40).

Under samma tidsperiod var 42 procent av kullarna tvåvalpskullar i Sverige (17 av 40) och i Norge var tvåvalpskullarna 12 procent (5 av 40).

Figur 2 och 3 Fördelning av antalet lundehundsvalpar per kull i Sverige respektive Norge

Effektiv populationsstorlek

Det enklaste sättet att beräkna effektiv populationsstorlek är att ta antalet tikar och antalet hanar använda i avel på en generation. En generation beräknas vara fem år. Tabellen nedanför visar antal registrerade hundar som är använda i avel.

Registreringsår för föräldrarna	Hanar	Tikar	Ne
1999 – 2003	14	18	46
2004 – 2008	26	36	60
2009 – 2013	50	58	107

Tabell 5 Effektiv populationsstorlek, Ne, för perioden 1999-2003, 2004-2008, 2009-2013

Den effektiva populationsstorleken, Ne, beräknas med följande formel:

$$Ne = \frac{4 \times Nm \times Nf}{Nm + Nf} \quad \text{Där } Nm = \text{antal hanar och } Nf = \text{antal tikar}$$

Under den sista femårsperioden, 2009-2013, i tabellen ovan är Ne 107, vilket beror på att det rekordåret 2010 föddes 49 valpar i 17 kullar. Tabellen nedan visar att Ne åter sjunkit.

Registreringsår för föräldrarna	Hanar	Tikar	Ne
2011 – 2015	42	47	88

Tabell 5a Effektiv populationsstorlek, Ne för perioden 2011-2015

För att en hundpopulation ska betraktas som bärkraftig måste Ne vara över 100. Detta förutsätter att förhållandet mellan könen är ganska lika. Som man ser av tabell 5 är den effektiva populationsstorleken för norsk lundehund för liten för att vara bärkraftig.

Det är alltså ytterst viktigt för rasens överlevnad att få in fler hundar i avel.

Detta sätt att beräkna effektiv populationsstorlek tar dock inte hänsyn till vilket antal hundar dagens population härstammar ifrån.

Inavelstrend (inavelsökning), fördelning parningar

Under perioden 2007-2014 rekommenderade Svenska Lundehundsällskapet att den genomsnittliga inavelsgraden över fem generationer skulle ligga högst på 2,5 procent. Detta tolkades som att varje enskild kombination skulle ligga på högst 2,5 procent, vilket har medfört att den genomsnittliga inavelsgraden för lundehundar i Sverige har sjunkit kraftigt.

Däremot var inavelsgraden betydligt högre under till exempel åren 1990-1994 6,2 procent.

Födelseår	Genomsnittlig inavelsgrad över fem generationer
2007	0,8 %
2008	0,8 %
2009	0,7 %
2010	1,0 %
2011	1,3 %
2012	1,2 %
2013	1,0 %
2014	1,2 %
2015	0,2 %

Tabell 6 Den genomsnittliga inavelsgraden över 5 generationer från 2007 - 2015

Den numera mycket låga inavelsgraden är ett resultat av uppfödarnas lojalitet med klubbens rekommendation

Den rekommenderade inavelsgraden i nya kombinationer bör fortsatt vara så nära noll som möjligt. SLS rekommenderar max 2 procent över fem generationer för att undgå ytterligare reduktion av genetisk variation.

Användning av avelsdjur, ålder första valpkull, avkommor per avelsdjur, barn-barn

Matadorgräns för bruk av hanhundar

Med matadoravel så menas en för populationen ensidig avel på ett eller flera avelsdjur som ger en dominans av dessa djurs gener i den totala populationen och slutligen förlust av genetisk variation. Matadoravel är numera en välkänd orsak till att sjukdomar och ärftliga fel har fått stor spridning inom vissa populationer. Både hanar och tikar kan vara matadorer, om djuret är matadoravlat beror på hur stor populationen är och hur många avkommor de enskilda djuren har.

Norsk Lundehund Klub (NLK) rekommenderar att en hane under sin livstid lämnar avkommor baserat på 5 procent av totala antalet födda valpar under en femårsperiod. I Norge rekommenderar man nu 15 valpar per hane, baserat på 299 valpar födda under femårsperioden 2007 – 2011, vilket är lika med 15,0 valpar.

I Sverige borde motsvarande siffra för en hanes avkommor vara 9 valpar. Totalt antal valpar under 2010-2014 i Sverige, exklusive import, är 173 valpar vilket är lika med 8,7 valpar. Eftersom Sverige inte har så stor population av lundehundar så följer vi istället den norska rekommendationen om 15 valpar per hane.

Denna rekommendation gäller även för tikar.

Undvik matadoravel, det vill säga att ingen enskild hane (eller tik) ska lämna fler avkommor än 5 procent av totala antalet födda valpar under en femårsperiod.

Antal hanar och tikar använda i avel

Tabellen nedanför visar antal hundar registrerade 2004-2008 och 2009-2013 som har använts i avel.

Registreringsår för hund	Hanar	Tikar
2004 – 2008	26	36
2009 – 2013	50	58
Summa 2004 – 2013	76	94

Tabell 7 *Antal lundehundar använda i avel för generationerna födda 2004-2008 och 2009-2013*

Tabellen visar att det är färre hanar än tikar som använts i avel. Detta är en vanlig trend i många raser. Men som framgår av effektiv populationsstorlek på sidan 14 är antalet avelsdjur för lågt för att upprätthålla rasen på längre sikt. Det är därför mycket viktigt att öka antalet avelsdjur och få en jämnare fördelning mellan hanar och tikar som används.

Ålder första valpkull

I SKK:s Grundregler står det att tiken får vara högst sju år när hon har sin första kull. Går vi till lagstiftningen så är det uttryckligen förbjudet att para tikar yngre än 18 månader och SKK:s egna Grundregler har också en skrivning som reglerar detta. Hanar har ingen specifik åldersgräns, varken uppåt eller nedåt.

Sedan 2008 har ingen tik under 18 månader använts i avel. De flesta tikar får sin första kull när de är 2-3 år. I genomsnitt är även hanarna i 2-3 år gamla när de får sin första kull.

Import av material från andra länder, antal importörer redovisas inom () vid registreringsciffrorna

Avelsmaterial från andra länder

Avelshundar har importerats från andra länder till Sverige. Släktskapet med de svenska hundarna är alltid nära eftersom rasen är väldigt liten och alla härstammar från ett fåtal individer. Det är därför inte möjligt att få in nytt genetiskt material den vägen.

År	Hanar [importer]	Tikar [importer]	Totalt [importer]
2004	13 [4]	14 [2]	27 [6]
2005	6 [3]	9 [5]	15 [8]
2006	13 [4]	18 [6]	31 [10]
2007	15 [3]	16 [3]	31 [6]
2008	15 [1]	21 [8]	30 [9]
2009	15 [3]	15 [0]	30 [3]
2010	23 [6]	34 [2]	57 [8]
2011	18 [3]	17 [2]	35 [5]
2012	20 [1]	21 [5]	41 [6]
2013	18 [3]	19 [3]	37 [6]
2014	17 [3]	17 [3]	34 [6]
2015	14 [4]	9 [2]	23 [6]
Totalt	187 [47]	210 [41]	391 [79]

Tabell 8 Från och med 2004 registrerar SKK i Hunddata antalet importerade hundar som för lundehund fördelar sig enligt ovan.

Mål

Kortsiktiga och långsiktiga mål

Följande målsättningar för utveckling av rasens population är avgörande för bevarande av rasen.

Kortsiktiga mål till 2021

Öka antalet lundehundar till 215

Öka antalet hanar och tikar i avel till 8 hanar och 10 tikar per år.

Långsiktiga mål till 2026

Öka antalet till lundehundar till 230

Öka antalet hanar och tikar i avel till 10 hanar och 12 tikar per år

Öka den genomsnittliga kullstorleken till 3,7 genom reducering av antalet tvåvalpskullar.

Strategier

Prioriteringar och strategier för att nå målen

Strategier

Strategi för att nå målet:

Öka antalet hanar och tikar i avel

Handling:

Alla tikköpare uppmanas att ta minst en kull valpar på tiken såvida det inte föreligger medicinska eller mentala orsaker hinder för detta.

Att hålla inavelsgraden i nya kombinationer på max 2 procent.

Öka efterfrågan på valpar genom aktivt marknadsföra rasen på utställningar, mässor och i media.

Öka antalet lundehundar i Sverige till 215 stycken år 2021.

Strategi för att nå målet:

Öka antalet uppfödare och antal valpkullar per år.

Handling:

Alla tikköpare uppmanas att ta minst en kull valpar på tiken såvida det inte föreligger medicinska eller mentala orsaker hinder för detta.

Stärka ett nätverk av mentorer till hjälp och råd för oerfarna uppfödare.

Arrangera uppfödarseminarium

Öka efterfrågan på valpar genom aktivt marknadsföra rasen på utställningar, mässor och i media.

Öka den genomsnittliga kullstorleken till 3,7

Strategi för att nå målet:

Bättre fertilitet genom att öka den genetiska variationen för rasen.

Handling

Genom att hålla inavelsgraden så nära 0 procent som möjligt.

Norska korsningsprojektet

År 2014 startade Norsk Lundehund Klub, NLK ett korsningsprojekt i syfte att försöka förbättra fertiliteten och reducera förekomsten av IL i rasen genom att korsa norsk lundehund med norsk buhund, norrbottenspets och isländsk fårhund.

Alla korsningsvalpar registreras i ett X-register hos Norska Kennelklubben, NKK. Alla valpar utvärderas noga när det gäller exteriören, hälsan och mentaliteten.

Utvalda individer från X-registret korsas med lundehundar och valparna registreras i X-registret. Alla kombinationer ska godkännas av NKK.

Ytterligare information om korsningsprojektet finns i NLK:s RAS 2015, samt på NLKs hemsida www.lundehund.no.

Hälsa

Nulägesbeskrivning

Lundehunden har få hälsoproblem och är generellt en frisk och sund hund i alla delar. Den har inte problem med till exempel HD, ED eller ögonsjukdomar. Den lever ofta ett lekfullt liv långt upp i åren. Den är bra rustad för att tåla det nordiska klimatet.

Generell beskrivning av helhetsituationen i rasen

År 2011 och 2014 gjorde SLS inventering av lundehundar i Sverige. Inventeringen genomfördes per mejl eller telefon och frågor ställdes om hundens hälsotillstånd. Resultatet från inventeringarna sammanställs och ger en översikt av genomsnittlig levnadsålder, dödsorsaker och generellt hälsotillstånd för rasen.

Målsättningen är att genomföra inventering vart tredje år.

Förekomst av hälsoproblem, sjukdomar och/eller defekter; hämtade från enkäter, officiella resultat i Avelsdata, försäkringsstatistik

För perioden 2011 till 2014 är dödsorsaken och ålder för 33 hundar känd. För dessa är den genomsnittliga levnadsåldern drygt 7 år medan arton av hundarna blev 8 år eller äldre (den äldsta blev nära 16 år).

De rapporterade dödsorsakerna kan grupperas som angivits i tabellen nedanför.

Dödsorsak	Antal hundar	%
Intestinal lymfangiektasi [IL]	17	52
Mage/tarm	2	6
Cancer	1	3
Andra orsaker	10	30
Olycka	1	3
Hög ålder	2	6

Tabell 9 Dödsorsaker för lundehundar som dog 2011-2014.

Enligt tabellen ovan uppges drygt 50 procent av hundarna ha dött på grund av intestinal lymfangiektasi, IL. Men vi kan inte med säkerhet slå fast att alla dog av IL eftersom avlidna hundar ytterst sällan obduceras.

Det finns mycket annat en lundehund kan drabbas av. Men veterinärer ger ofta en sjuk lundehund diagnosen IL utan att ta andra prover som till exempel träckprov, för att utesluta parasitangrepp som giardia, hakmask, coccidier och parvovirus.

Utöver förekomsten av IL och mag-tarmrelaterade dödsfall är kategorin Annat relativt stor, 30 procent. Det är emellertid inte någon särskild orsak som dominerar i denna kategori.

Sjukdomar och/eller defekter

Utöver IL har norsk lundehund inte några andra särskilda hälsoproblem.

Intestinal lymfangiektasi (IL)

IL är en mag-tarmsjukdom. De vanligaste symptomen är diarré och kräkningar, men den kan också starta med akut hjärtsvikt, vätskeansamling i hjärta eller buk, eller med mer oklara symptom som nedstämdhet/apati. Sjukdomen kan bli livshotande, men med diet och behandling är det gott hopp om ett bättre tillstånd. När det gäller orsaker till insjuknandet har man inga säkra hållpunkter. Man misstänker en ärftlig faktor, men arvs gången är okänd. Det är således inte möjligt att förutse vilka individer som kan utveckla sjukdomen.

Vi hänvisar till norska Lundehundboka (Espelien, 2012, Vigmostad & Björke, Norge) för en utförligare beskrivning av sjukdomen, sjukdomsförlopp och behandling.

Behandling

För att en hund med IL ska ha största möjliga chans att bli frisk, är det viktigt att den snabbt kommer under behandling hos en veterinär som känner till sjukdomen och har kunskap om behandling av den. Hunden behöver medicineras under en kortare eller längre period samt utfodring med en fettfattig diet under en längre tid.

Diet

En hund med IL bör gå på diet. En diet bestående av ris, fisk eller kyckling och annan fettfattig proteinrik mat samt nödvändiga vitaminer och mineraler. En fettfattig kost ger mindre belastning på de skadade lymfkärlen.

Omfattning

Förekomsten av IL är hög i rasen, sjukdomen kan bryta ut under hela hundens liv. Några hundar är gamla när de dör, men många dör ganska tidigt (7 år), se tabell 8 och figur 6. Inventeringen 2014 för lundehundar födda i Sverige år 2009 - 2014 visar att den genomsnittliga åldern för första utbrottet av IL var 4,5 år.

Genom ökad kunskap om sjukdomen och behandling överlever ganska många hundar sitt första utbrott av IL i dag. Några blir helt symptomfria under resten av livet, medan andra får återfall.

Rasens motståndskraft mot IL måste ökas. Man har avlat med fokus på att minska problemet med IL sedan en längre tid genom att hålla en låg inavelsgrad utan att detta har gett en önskad effekt. Genom det korsningsprojekt som pågår i Norsk Lundehund Klub tillsammans med Norsk Kennel Klub och NordGen sedan 2014 hoppas man få in friska gener i rasen. [Läs mer om projektet på www.lundehund.no]

Hud och päls

Några lundehundar har hudproblem. Dessa varierar och beskrivs olika från hund till hund. En del hudproblem kan troligen relateras till ett reducerat näringsupptag orsakat av en långsamutvecklad IL.

Hos lundehund har konstaterats en speciell typ av hårlöshet - pseudopelade, orsakad av att immunförsvaret angriper och stör hårsäcken på för övrigt helt friska hundar. Tillståndet är ofarligt, just denna form av hårlöshet är ovanlig hos hund.

Huden på de hårlösa fläckarna kan bli lite torr och lätt fjällande och hunden kan klia lite. Torrheten i huden beror på att även talgkörtlarna blir lite skadade. Hårsäckarna är inte permanent förstörda, utan kan börja fungera igen när immunangreppet upphör.

Under inventeringen 2011 uppgavs 6 hundar ha konstaterad pseudopelades och 6 hundar hade hudproblem utan konstaterad diagnos. Inventeringen 2014 visar att fem hundar har konstaterad pseudopelade och ytterligare fem har andra hudproblem.

Ögon

I andra länder (till exempel Tyskland och Finland) har en del lundehundar blivit ögonlysta. Några fall har konstaterats av juvenil katarakt (polkatarakt/punktkatarakt). Dessa verkar inte ha påverkat hundens syn och har inte försämrats över tid.

Senil katarakt är ganska utbredd och kan inträda från åtta års ålder.

SLS anser inte att rasen har några problem med ögonsjukdomar.

Patella luxation

Några få fall av patella luxation har påträffats i rasen.

Patellaluxation innebär att knäskålen (patella) kan förflyttas (luxera) från sin normala position. Två former av patellaluxation förekommer. Den vanligaste formen är när knäskålen glider ur sin position och hamnar på insidan av knäleden. Den andra formen är när knäskålen hamnar på knäledens utsida. Det finns många olika bakomliggande orsaker till patellaluxation. Ett vanligt symptom är hälta. I de fall luxationen är permanent har knäskålen låsts i sitt läge och drabbade hundar får en typisk, knäande gång.

SLS anser inte att det är ett utbrett problem i rasen och därför finns inget behov av systematiska undersökningar och registrering.

Ektopisk uretär

Ektopisk uretär är en ovanlig medfödd missbildning i urinvägarna, som har konstaterats hos ett fåtal lundehundar. Huvudparten av de diagnosticerade hundarna är tikvalpar och man tror att det kan finnas en viss ärftlighet.

Uretärerna är de två urinledarna som för urinen från njurarna till urinblåsan. Ektopisk betyder i princip felplacerad, vilket innebär att hundar med ektopiska uretärer har fel inmyning av urinledarna till blåsan och ibland kan de faktiskt mynna direkt ut till slidan.

Missbildningen märks genom att valpen inte kan kontrollera sin urinavgång eftersom musklerna som i normala fall får blåsan att hålla tätt inte kan påverka den felpacerade urinledaren. Ofta rinner det urin okontrollerat när de ligger ned eller man kan se urin längs låren. Problemet kan även leda till att valpen får sekundära svårbehandlade urinvägsinfektioner.

Reproduktionsproblem

Lundehundar som är bra socialiserade med andra hundar brukar normalt para sig utan problem eller mänsklig inblandning. Trots det rapporteras det om en del problem i samband med parning. För tikar handlar det om dåligt markerad löptid, det vill säga "tysta löp" (utan synliga blodfläckar). En del tikar låter sig inte paras för att de är för trånga och en del tikar går tomma efter parning.

För hanhundar rapporteras att en del är klumpiga och klarar inte av en parning. Några av dessa tillfällen kan bero på fel tidpunkt för parning.

I Norge har man sett att de hanhundar som tömts på sperma i samband med insemination eller för lagring i genbank haft dålig spermakvalitet. Det kan vara orsaken till att en del tikar har gått tomma.

Kryptochism

I samband med de två inventeringarna som gjorts har det visat sig att det finns ett antal kryptochida hanar. 2011 uppgavs 14 hanar vara kryptochida och 2014 var det 18 hanar.

Kastrering

Kastrering som problemlösare har blivit populärt hos många hundägare i alla raser. Även lundehundsrasen är drabbad. Man upplever att hanhunden kan vara "tiktokig" och "jobbig". Många veterinärer propagerar också för att kastrera tikar för att slippa juvertumör eller livmoderinflammation.

Svenska Lundehundsällskapet har diskuterat problemet med ökande kastrering på en uppfödarkonferens. Där kom deltagarna överens om att propagera för att **inte** kastrera lundehund eftersom avelsbasen i så fall ytterligare reduceras.

Enligt inventeringen 2014 har en tik dött av juvertumör, fem stycken har haft livmoderinflammation. Med hänvisning till dessa låga siffror anser inte Svenska Lundehundsällskapet att kastrering av tikar är befogat.

Mål

Beskrivning av kortsiktiga och långsiktiga mål

IL är rasens största hälsoproblem och har därför högsta prioritet de kommande åren.

Kortsiktiga mål

Reducera antal hundar som dör i IL i tidig ålder genom förebyggande och behandlande åtgärder.

Att uppmana hundägarna att i möjligaste mån låta obducera sina avlidna hundar. Bidrag till obducering kan sökas hos Svenska Lundehundsällskapets fond för friska lundehundar.

Att ingen hanhund ska kastreras för att ägaren inte kan fostra sin hund.

Strategi

Att informera valpköpare om vikten av att träna sin hane i stället för kastrering. Att informera om att rasen behöver ha sina hanhundar för att sprida det genetiska urvalet

Långsiktiga mål

Reducera förekomsten av IL i rasen till en acceptabel nivå.

Arbeta för att alla lundehundar som avlider utan säker diagnos obduceras.

Förbättra fertiliteten i rasen.

Strategier

Prioriteringar och strategier för att nå målen

Reducera förekomst av IL i rasen till en acceptabel nivå.

Strategi för att nå målet

Öka rasens motståndskraft mot IL

Handling

Minska risken för att insjukna i IL genom ökad kunskap.

Förbättra behandling av IL.

Reducera dispositionen för att utveckla IL genom att hålla inavelsgraden låg.

Genom ett kontrollerat korsningsprojekt i samarbete med Norsk Lundehund Klub (se sid 18).

Reducera reproduktionsproblemen för rasen

Strategi för att nå målet

Öka fertiliteten hos tikar och hanar.

Handling

Öka den genetiska variationen genom ett kontrollerat korsningsprojekt i samarbete med Norsk Lundehund Klub (se sid 18).

Mentalitet och bruksegenskaper

Lundehunden är en självständig hund, som envist och med stort mod i oländig bergsterräng apporterade levande fågel oskadd till sin ägare. Både dun, fjädrar och kött var av stort värde.

Hundarna apporterar fortfarande villigt utan att bita sönder föremålet.

Lundehund gör sig bäst lös i skog och mark, i synnerhet i berg och klippig terräng, där den tar sig fram i sitt eget tempo. Vaksamheten tar sig uttryck i en något trilig attityd och uppsyn, men den ska vara socialt accepterande och vänlig.

Ljudkänslighet

Vid inventeringen 2014 noterades att ett flertal lundehundar är "ljudkänsliga", det vill säga känsliga för skott, åska och smällare.

Det är viktigt att uppfödarna informerar blivande valpköpare om att lundehunden av naturen är en vaksam liten spets, som reagerar ganska mycket och gärna med skall när det händer något i dess omgivning. Det är viktigt att bemöta hunden på rätt sätt så att dess agerande inte utvecklar sig till ett oönskat beteende och övergår i rädsla. Det gäller att stötta sin hund och vara en trygghet för den, inte "dutta" med den. En bra socialisering är extra viktigt för lundehunden.

Nulägesbeskrivning

Beteende- och personlighetsbeskrivning Hund, BPH

I dagsläget har 12 lundehundar genomfört BPH, sju hanhundar och fem tikar, av dessa har fyra stycken avstått skott. Tre av hundarna är importer och en är född och boende utanför Sverige.

Mentalitet och bruksegenskaper i förhållande till rasstandard

Lundehunden ska ha en mentalitet anpassad till rasens tidigare arbetsuppgifter, den ska vara vaksam, energisk och livlig och hålla sig relativt nära sin ägare.

Hunden har liten jaktinstinkt, men har ofta ett intresse för småvilt så som fåglar och sorkar.

Lundehunden besitter en vänlig vaksamhet och ett skall som gör den till en ypperligt larmande vakthund som aldrig får vara aggressiv. Den varnar när främlingar är i antågande, inte för att uppmärksamma ett hot utan för att förbereda ett besök.

Lundehunden har stor integritet och ifrågasättande av vissa situationer. Inom rasen talar man om "lundebroms" då hunden helt enkelt parkerar framtassarna brett isär och vägrar gå innan den har koll på situationen. Det kan härröra från tiden då ett snedsteg och en felbedömning av situationen på fågelberget kunde vara lika med döden.

Mål

Kort- och långsiktiga mål

För lundehund är de kortsiktiga och långsiktiga målen i förhållande till mentalitet och bruksegenskaper sammanfallande.

Mål

Verka för att fler lundehundar deltar på BPH för att kunna utläsa rasens mentala status.

Strategier

Följa upp dokumentation om ljudkänslighet i kommande inventeringar.
Informera valpköpare om olika metoder för att förebygga och/eller hjälpa den rädda hunden att minska rädslan.
Informera uppfödare om vikten av att vänja valpen för ljud med mera redan som liten.

Exteriör

Lundehunden är en primitiv spetshund som ska vara funktionell för att kunna utföra sin ursprungliga uppgift.

Lundehunden användes till att fånga lunnefågel längs den norska kusten. Hundens päls ska tåla fukt och sjövattnen. Hunden ska vara mycket smidig och lätt kunna ta sig fram i oländig terräng.

Vi hänvisar till standarden för norsk lundehund samt till Svenska Lundehundsällskapet domarkompendium för mer ingående beskrivning av hundens exteriör.

Helhetsintryck

Liten rektangulär spetshund med kilformat huvud. Karaktäristiska extratår på alla fyra tassar.

Nulägesbeskrivning

Exteriörbedömning

Vid exteriörbedömning ska läggas vikt vid och föredra hundar som är funktionella i förhållande till rasens ursprungliga funktion.

Det är viktigt att uppmärksamma följande saker:

En liten, smidig hund ska föredras då hundens ursprungliga uppgift var att krypa in i stenrösen och hämta lunnefågel. Den bör därför inte vara för stor eller grovt byggd. Vissa av dagens hundar har både höjd och vikt som överstiger de önskade måtten.

Det är önskvärt med kort nos. Längden på nosen ska harmoniera med huvudet. Käkarna ska vara tillräckligt långa och kraftiga för att apportera lunnefågel utan att skada den.

Ett för brant stop är inte önskvärt då detta inte kan ge en funktionell huvudform med tanke på att hunden ska krypa in i trånga stenrösen.

Bröstkorgen ska inte vara tunnformad. Den ska vara lång, medelbred och förhållandevis djup så att hunden har fria frambensrörelser. Detta är nödvändigt för att hunden ska kunna klättra och krypa i stenrösen.

En del lundehundar har för brant kors, detta är ej önskvärt. Lundehunden ska en rak överlinje med ett svagt sluttande kors.

Lundehunden är inte en travare av naturen utan en klättrare. Den ska vara moderat vinklad, inte för stel i bakbenen.

En funktionell lundehund ska ha vevande frambensrörelser och något trånga bakbensrörelser när den rör sig på slät mark. Detta gör hunden perfekt anpassad för en smidig och säker klättring i branta stenrösen.

Exteriöra överdrifter

Lundehunden är en primitiv spetshund utan överdrivna exteriöra drag. De flesta domare har ett bra öga för i vilken grad kvaliteten på labbar och extratår ska påverka helhetsbedömningen. På samma sätt bör våra uppfödare se mer på helheten än enskilda detaljer.

Många lundehundar har ett något oregelbundet bett eller underbett. Våra uppfödare bör vara uppmärksamma på det och undvika att kombinera två hundar som båda har moderat underbett eller oregelbundet bett.

Mål

Beskrivning av kortsiktiga och långsiktiga mål

I dag sammanfaller de kortsiktiga och långsiktiga målen för rasens exteriör.

Bevara hundens byggnad och funktion för dess ursprungliga användningsområde.

Det är viktigt att bevara rasens anatomiska särdrag, det vill säga:

Rörligheten i skulderleder och nacke.

Sex tår på alla labbar.

Öron som kan vikas så att de inre delarna skyddas mot sand och fuktighet när hunden arbetar i jord och stenrösen.

Säregna rörelser med vevande framben och trånga bakbensrörelser.

En funktionell dubbelpäls som ska bestå av tät, grovt täckhår och mjuk underull. Den är mycket motståndskraftig mot kyla och regn.

Strategier

Prioriteringar och strategier för att nå målen

Strategi för att nå målen

En bred avel där så många individer som möjligt används och oönskade drag inte dubbleras.

Handling

Söka avelspartner som kompletterar varandra med hänvisning till anatomi och mentalitet så att oönskade drag inte förstärks genom aveln.

Summering (sammanfattning)

Svenska Lundehundsällskapet har som överordnat mål att bevara norsk lundehund som sund och funktionell hund med rasens karaktäristiska särdrag i behåll.

Lundehundens genomsunda och unika exteriör har bevarats på ett ypperligt sätt av uppfödare genom åren. Någon försämring av detta kan lyckligtvis inte skönjas, snarare motsatsen.

Prioritering av viktiga kortsiktiga och långsiktiga mål

Kortsiktiga mål

De kortsiktiga målen kan summeras som följer:

Öka antalet lundehundar i Sverige för varje år.

Marknadsföra rasen som en intressant familjehund.

Reducera dödligheten i IL genom förebyggande åtgärder och rätt behandling.

Långsiktiga mål

De långsiktiga målen kan summeras som följer:

Öka antalet lundehundar totalt i Sverige år 2026 till 230 stycken.

Reducera förekomsten av IL.

Plan för fortsatt arbete i klubben

Mål och handling	Kortsiktigt	Långsiktigt
Öka den effektiva populationsstorleken till 34 baserat på 15 hanar och 20 tikar i avel under perioden 2021-2026		2021-2026
Alla tikägare uppmanas att ta minst en kull på sin tik såvida inte medicinska orsaker föreligger.	Kontinuerligt	Kontinuerligt
Uppmana till användning av Norsk Lundehund Klubs databas som verktyg för att hitta lämpliga avelspartner	2016	Kontinuerligt
Rekommendera att hålla inavelsgraden så låg som möjligt, max 2 procent över fem generationer.	Kontinuerligt	kontinuerligt
Upprätta fadderverksamhet mellan erfarna och oerfarna uppfödare för rådgivning och hjälp till naturlig hundparning	2016	
Öka efterfrågan på valpar med aktiv marknadsföring, till exempel på utställningar och mässor	Kontinuerligt	kontinuerligt

Mål och handling	Kortsiktigt	Långsiktigt
Öka antalet lundehundar i Sverige 230 individer till 2026		2026
Alla tikägare uppmanas att ta minst en kull på sin tik såvida inte medicinska orsaker föreligger.	Kontinuerligt	Kontinuerligt
Upprätta fadderverksamhet mellan erfarna och oerfarna uppfödare för rådgivning och hjälp till naturlig hundparning	2016	
Vidareutveckla rådgivningstjänsten för oerfarna uppfödare:	2016	
SLS Minneslista för nya uppfödare	2016	
Stärka nätverket av lokala rådgivare	2016	
Arrangera uppfödarseminarium	2017	2019
Öka efterfrågan på valpar med aktiv marknadsföring, till exempel på utställningar och mässor	kontinuerligt	kontinuerligt
Kvalitetssäkra informationen om rasen på internet.	kontinuerligt	kontinuerligt

Mål och handling	Kortsiktigt	Långsiktigt
Reducera risken för utbrott av IL genom ökad kunskap		kontinuerligt
Samla kunskap om utfordring	2016	
Kartlägga möjliga orsaker som utlöser IL		2018

Förbättra behandlingen av IL		kontinuerligt
Översätta norska kompendiet om IL och dess behandling	2017	
Göra en lista på 4-5 hundägare som kan kontaktas vid mag- och tarmproblem	2016	
Samla namn på veterinärer som har erfarenhet av att behandla IL-sjuka hundar	2016	

Upprätthålla rasens ursprungliga mentalitet och bruksegenskaper		kontinuerligt
Verka för att fler hundar genomför BPH	2016	

Källhänvisningar:

Svenska Lundehundsällskapet RAS-dokument 2007
Svenska Lundehundsällskapet RAS-uppdateringar 2008-2014
Svenska Lundehundsällskapet Domarkompendium 2009
Svenska Lundehundsällskapet jubileumsbok till 25-årsjubileumet 2002
Lundehundboka, Ingvild Espelien, Vigmostad & Björke AS 2012
Svenska Kennelklubbens Avelsdata och Hunddata
Norsk Lundehund Klubb RAS-dokument 2014
Norsk Lundehund Klubbs Databas över norsk lundehund